

Jesper Stange

1. søndag i advent, den 27. november 2011

Vor Frue kirke kl. 10

Tekst: Luk 4,16-30

Salmer: 76, 434, 80, 449v.1-3, 78, 376, 86, 487v.6-7, 74.

Gud, lad os leve af dit ord som dagligt brød på denne jord

I begyndelsen var... gudstjenesten. Og gudstjeneste var lovprisning af Gud, trosbekendelse og bøn. Gudstjenesten var også "ordets gudstjeneste". Man læste fra helligskriftet og prædikede over det, der var læst op. Sådan var det i begyndelsen.

Det ser ud til at skulle fortsætte. Og det kan man godt undre sig over. Især kan man undre sig over, at vi stadig læser og udlægger skrift, når man hører, at Jesus lagde skriften bag sig. Jesus sagde, at han selv var udlægningen af skriften. "I dag er det skriftord, som lød i jeres ører, gået i opfyldelse". Så skulle der jo ikke være grund til at læse mere. Skriften havde opfyldt sit formål. Men den opfattelse havde nær kostet Jesus livet. Man kan sige, at det kom den også til, bare senere. Først forstyrrede han synagogegudstjenesten. Det hører vi i dag. Senere rydder han templet. Det sker engang i midten af august. 10. søndag efter trinitatis for nu at være nøjagtig. Og så er der ikke mere tilbage af kendte gudstjenesteformer.

Der findes mennesker, der siger, at en bog har ændret deres liv. Det blev aldrig det samme, efter deres møde med den, siger de. Jesus siger nærmest det modsatte. Bogen bliver aldrig den samme efter mødet med ham. Han er opfyldelsen. Hermed er det slut med at læse sig til livet. Man måtte blive klog på livet på en anden måde. Jeg tror, Jesus ville have foreslået, at man i stedet for at læse om det - levede det. Det er ganske rigtigt et risikabelt foretagende. Det er også letsindigt sagt. Og vi er slet ikke så fremmede for hans landsmænds opfattelse, som vi holder af at forestille os. Vi holder os stadig til bogen for at være på den sikre side. Den skrift, Jesus lagde fra sig, blev meget hurtigt en rettesnor. Det var skriften sikkert godt tjent med. Spørgsmålet er, om Jesus også var tjent med det. Hans fortolkere var.

Der gik ikke lang tid. Et par generationer, så havde Det Nye Testamente indtaget den plads, den hebraiske bibel havde haft, Det Gamle Testamente. Selvfølgelig er Jesus udgangspunktet for hele Det Nye Testamente. Evangelierne er nedskrivninger af mundtlige fortællinger om ham, som er blevet fortalt igen og igen i de kristne menigheder. Men de første kristne skrifter handler ikke om Jesus. De ældste skrifter i Det Nye Testamente er Paulus' breve, og de handler om Kristus. De forsøger at formulere, hvad det betyder at tro, at Jesus er Kristus. Brevene blev skrevet til menigheder, Paulus havde grundlagt, og de blev læst op i forbindelse med deres gudstjeneste.

Længe før vi støder på fortællinger om Jesus, møder vi gudstjenestens fejring af Kristus.

I begyndelsen var gudstjenesten.

Og der er meget, der tyder på, at Paulus i sine breve gengiver salmer, lovsange, hymner, som har været benyttet ved gudstjenesten.

I begyndelsen var... altså sangen.

Vi har arvet vores gudstjeneste fra de første kristne. De har sikkert fulgt samme mønster som den jødiske synagogegudstjeneste. Her har sangene haft deres plads. Man læste stadig fra Det Gamle Testamente og udlagde teksterne som forudsigelser, der var gået i opfyldelse med Kristus. Her har sikkert også fortællinger om Jesus haft plads, fordi hans ord rummede den endelige (autoritative) udlægning af skriften.

Men i begyndelsen var sangen. I begyndelsen af gudstjenesten og i begyndelsen af hele vores tradition.

*gHan som havde Guds skikkelse
regnede det ikke for et rov
at være Gud lig*

*men gav afkald på det
tog en tjeners skikkelse på
og blev mennesker lig*

*og da han var trådt frem som et menneske
ydmygede han sig selv
og blev lydig indtil døden*

*Derfor har Gud højt ophøjet ham
og skænket ham navnet
over alle navne*

*for at i Jesus navn
hvert knæ skal bøje sig
i himlen og på jorden*

*og hver tunge bekende:
Jesus Kristus er Herre,
til Gud Faders ære*

Sådan har de sunget i Filippi om Kristi nedstigning og ophøjelse, om Kristi forhold til himlen og jorden. Det er det ældste Kristusbillede, vi har. Og med det forbinder vi os med den ganske nutidige Kristus, som lever i himlen, samtidig med at salmen synges.

Skriften lægger nødvendigvis afstand til den historiske Jesus. Ligesom Jesus kunne lægge profeterne bag sig, lægger evangelierne Jesus bag sig. Men i sangen er Kristus præsent i himlen lige over syngende.

Begyndelsen er derfor sangen.

Gennem salmesangen knytter vi vores liv til Kristus.

Gennem sangen.

Derfor er det et lyksaligt folkefærd, som har øre for klang.

Som regel er det præsten, som vælger salmer. I dag spiller Flemming Dreisig ved sin sidste højmesse som domorganist. Han har valgt Grundtvigs sang om menneskeslægtens betingelse for at modtage frelsen i Kristus. Vi skal have øre for klang herovenfra, så vi kan nynne med.

*Lyksaligt det folk, som har øre for klang herovenfra!
Det nynner alt her på den evige sang: Halleluja!*

Det er salmedigterens vidunderligt enkle forståelse for vores tro som et genlydssvar. Vi ekkoer på det, vi har hørt.

Og her sker det med den betagende præcisering af troen, at den er en genklang. Vi bliver stemte og klinger. Paulus kunne have sagt det. Grundtvig har digtet det, og vores snart forhenværende organist har spillet med på ideen. Det kan enhver høre.

Den lutherske tradition har ofte nedskrevet musikken til et pædagogisk instrument i ordets tjeneste, men *musikken er en oplevelseskraft*. En af Dreisig kolleger sagde i denne uge til Kristeligt Dagblad om musikken, "at den tilfører gudstjenesten alle de mere komplekse og irrationelle elementer af tilværelsen, som vi har

svært ved at finde ord for. Dem kan vi bedre erkende ved at sanse dem" (John Frandsen, Kristeligt Dagblad, 22. november).

Vores tro er fra den første færd en genklang. Og derfor skal vi have noget at genklinge af. Lyksaligt er det folk, som også har haft det, hér.

Vi har rigtignok i vores evangelisk-lutherske kirke tildelt øret alle privilegier som porten til os, når Gud vil ind. Men øret er ikke kun ordenes port. Klangen, sangen, salmen, musikken kommer ad samme vej, sætter sig som en stemning og vækker genklang.

I begyndelsen var gudstjenesten. Og i begyndelsen af al gudstjeneste genklangen, sangen.

I Nazaret synagoge lagde Jesus bogen fra sig og kaldte sig selv dens udlægning og opfyldelse. Det gav også genklang, kan man sige. Jeg tror, at Flemming Dreisig ville have sagt: ja, men det var ikke nogen helt harmonisk. Nej, for tilhørerne synes sig nødsaget til at styrte Jesus ned.

Man kan ind imellem undre sig over den vrede, Jesus vækker. Men vores egen kirkes historie leverer måske en del af forklaringen. Den indsatte hurtigt skriften som den autoritet, Jesus havde tildelt livet. Skriften blev et magtinstrument. I angst for at magten skulle sive institutionen af hænde, holdt kirken sig til det, der stod. Man glemte, at bogstaven slår ihjel, mens ånden gør levende.

Det har i grunden ikke forandret sig meget. Derfor er vi et lyksaligt folk, når vores gudstjeneste ikke overlader os til et eksegetisk pavedømme, et fortolkningsmonopol, men ganske frit lader os hver især give genlyd af tonen fra oven.

Skriftens ord går i *opfyldelse*... skriftens ord har deres liv *i dag*, når de stemmer vores sind og giver genklang.

Amen